

**UCHWAŁA NR XVII.89.2016
RADY GMINY GOLUB-DOBRZYŃ**

z dnia 29 stycznia 2016 r.

**w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie na lata 2016– 2021 w Gminie Golub-Dobrzyń**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515) oraz art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. poz. 180 poz. 1493 z późn. zm.¹⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021 w Gminie Golub-Dobrzyń.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie Gminy Golub-Dobrzyń.

Przewodniczący Rady
Gminy

Bogdan Jagielski

¹⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2009 r. Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 125, poz. 842, z 2011 r. Nr 149, poz. 887.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021 w Gminie Golub-Dobrzyń

Rozdział 1. Wprowadzenie

Podstawą opracowania „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021 w Gminie Golub-Dobrzyń” jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)

Głównym celem Programu jest ograniczenie na terenie Gminy Golub-Dobrzyń rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie.

Program wskazuje główne kierunki działania Gminy Golub-Dobrzyń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Realizacja Programu będzie się odbywała w oparciu o 3 obszary problemowe, tj.:

- 1) „Działania w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie”;
- 2) „Działania na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie”,
- 3) „Podniesienie kompetencji służb”.

Opracowany dokument skorelowany jest z kluczowymi programami ogólnopolskimi i wojewódzkimi związanymi z problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj. z :

- 1) „Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”;
- 3) „Wojewódzkim programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2012- 2020”,
- 4) „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Golub-Dobrzyń na lata 2014-2020”.

Działania Programu mają charakter wielokierunkowy, dotyczą, w szczególności, profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy osobom dotkniętym przemocą.

Do opracowania i realizacji Programu zostali zaproszeni specjaliści i praktycy reprezentujący instytucje i organizacje pozarządowe zajmujące się na terenie gminy Golub-Dobrzyń problematyką przemocy w rodzinie. Profesjonalna wiedza współpracującej kadry specjalistów jest gwarancją, iż zaplanowane do realizacji zadania zwiększą skuteczność podejmowanych działań, co przełoży się na ograniczenie rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w naszej gminie.

Rozdział 2. Przemoc w rodzinie-podstawy teoretyczne

2.1. Pojęcie przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie - to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste członka rodziny (osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących).

Przemoc w rodzinie, w szczególności, naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym.

Przemoc w rodzinie jest:

- zjawiskiem wynikającym z działania człowieka (działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym),
- intencjonalna (zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu),
poza tym:
- wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny,
- powoduje szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym oraz cierpienie i krzywdy moralne u osób, których dotyczy.

2.2. Rodzaje przemocy w rodzinie i formy zachowań agresywnych.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy użyciu różnych instrumentów. Obecnie najczęściej spotykane formy przemocy to:

- przemoc fizyczna – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień,
- przemoc psychiczna – to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych,
- przemoc seksualna – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy,
- przemoc ekonomiczna – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy.

2.3. Skutki przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

2.3.1. Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe.

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne.

Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach oraz inne dolegliwości) przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem wyuczonej bezradności, zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

2.3.2. Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci.

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci

będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci.

Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (deficyty w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów i kreatywności) problemów afektywno-behawioralnych (agresja, samoponiżanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm). Skutki przemocy pojawiające się podczas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta, lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ma wpływ na całe dorosłe życie.

Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

2.3.3. Społeczne konsekwencje przemocy w rodzinie.

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale przede wszystkim powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny.

Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

Rozdział 3.

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia a, który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy, a problematyka przemocy jest traktowana, jako sprawa wstydliva, drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu, stąd proces badawczy napotyka na liczne bariery metodologiczne.

3.1. Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Golub-Dobrzyń.

Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Golub-Dobrzyń została określona na podstawie informacji uzyskanych z danych statystycznych ze sprawozdań, Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Golub-Dobrzyń oraz danych z badań ankietowych.

3.1.1. Realizacja procedury „Niebieskiej Karty” na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Golub-Dobrzyń.

Statystyki prowadzone przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z przeprowadzonych interwencji domowych w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. pokazują, że na terenie działania ww. Zespołu są następujące:

1) liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” (ogółem) – 25, w tym:

- liczba formularzy wszczynających procedurę –23,
- w tym liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury – 2,

2) rodzaje pomocy udzielonej osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą:

- umieszczenie w ośrodku interwencji kryzysowej –0 osób,
- porady psychologa – 57 porad dla 18 osób ,
- porady członka GKRPA oraz terapeuty uzależnień – 98 porad dla 43 osób ,
- pracownicy socjalni, praca socjalna – 46 porad dla 12 osób .

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar Zarządzeniem Nr 41 Wójta Gminy Golub-Dobrzyń z dnia 12.11.2010 r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Została przyjęta do realizacji Uchwała Nr XLIX/241/10 Rady Gminy Golub-Dobrzyń z dnia 26 października 2010 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Zespół Interdyscyplinarny działa na podstawie Porozumień o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym, które zostały zawarte pomiędzy Gminą Golub-Dobrzyń, a:

- Komendą Powiatową Policji w Golubiu-Dobrzyniu,
- Zespołem Administracyjny Szkół i Przedszkoli w Golubiu-Dobrzyniu,
- Prezesem Sądu Rejonowego w Golubiu-Dobrzyniu,
- Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej we Wrockach,
- Gminną Komisją do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Golubiu-Dobrzyniu,
- Prokuraturą Rejonową.

Działania przedstawicieli powyższych instytucji i organizacji - zgodnie z ustawą - opierają się na procedurze "Niebieskiej Karty". Pomimo faktu, iż ustawa o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie obowiązuje od 1 sierpnia 2010 r, Rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” weszło w życie z dniem 18 października 2011 r.

Na podstawie rozporządzenia prawo do sporządzenia "Niebieskiej Karty A"- formularza inicjującego postępowanie- zyskali przedstawiciele oświaty, służby zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Przed wejściem w życie rozporządzenia uprawnieni do zakładania "Niebieskich Kart" byli wyłącznie przedstawiciele ośrodka pomocy społecznej i Policji.

Po sporządzeniu "Niebieskiej Karty-A" osoba wypełniająca przekazuje niezwłocznie formularz przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Dalsze działania podejmowane są w ramach Zespołu.

Reasumując powyższe niezależnie od tego, do której instytucji zgłosi się ofiara przemocy zostanie przekazana do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w funkcjonowanie którego zaangażowane są wszystkie służby.

W celu realizacji ww. procedury „Niebieskiej Karty” w 2014 r. powołanych zostało 11 grup roboczych, a realizację 11 procedur "Niebieskiej Karty" koordynował Zespół Interdyscyplinarny natomiast w 2015 r. powołano 23 grupy robocze dla 25 procedur "Niebieskiej Karty".

Punkt Konsultacyjno-Informacyjny przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu działa od 01 czerwca 2010 r. Mieści się on w Golubiu-Dobrzyniu przy ul. Plac Tysiąclecia 22a. Czynny jest w każdy pierwszy i trzeci wtorek m-ca w godzinach od 16-tej do 19-tej. Służy on udzielaniu pomocy osobom doznającym przemocy, będącymi mieszkańcami gminy Golub-Dobrzyń.

Punkty Konsultacyjno-Informacyjne przy Ośrodkach Pomocy Społecznej funkcjonują w oparciu o

:

- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r, Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286),
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2015 r. poz. 355) i Zarządzenie Komendanta Głównego Policji Nr 1313 z dnia 7 grudnia 2011 r. w sprawie stosowania procedury „Niebieska Karta”.

Punkty Konsultacyjno-Informacyjne zostały utworzone w celu realizacji postawionych przed nimi zadań. Do głównych celów należą:

- zwiększenie dostępności mieszkańcom Gminy Golub-Dobrzyń do profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej z obszaru rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- zmniejszenie poziomu bezradności wśród osób uzależnionych od alkoholu i innych środków odurzających oraz wśród osób współuzależnionych,
- zwiększenie umiejętności mieszkańców w radzeniu sobie z nadmiernym używaniem napojów alkoholowych i innych środków psychoaktywnych (narkotyki, leki) oraz z przemocą w rodzinie.

Aby te założenia mogły zostać zrealizowane przez Punkty Konsultacyjno-Informacyjne muszą one wypełniać wiele zadań szczegółowych. Do zadań Punktu należy w szczególności:

- wstępna diagnoza i ocena sytuacji rodzinnej,
- udzielanie konsultacji/porad psychologicznych, socjalnych, prawnych i w zakresie terapii uzależnień,
- motywowanie do podjęcia leczenia oraz kierowanie do specjalistycznych placówek osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
- motywowanie do podjęcia leczenia oraz kierowanie do specjalistycznych placówek osób współuzależnionych,
- motywowanie do uczestniczenia w mitingach wspólnoty AA i innych działaniach wspomagających leczenie osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych,
- motywowanie do uczestniczenia w grupach wsparcia i innych działaniach wspomagających leczenie osób współuzależnionych,
- umożliwienie uczestniczenia krewnym i przyjaciółom osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w grupach wsparcia i innych działaniach wspomagających,
- udzielanie wsparcia osobom będącym w kryzysie z powodu przeżywania poważnych trudności między innymi doświadczających przemocy w rodzinie,
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej,
- udostępnianie materiałów edukacyjnych i informacyjnych,
- stałe aktualizowanie bazy danych o wszelkich formach pomocy,
- prowadzenie informacji telefonicznej,
- prowadzenie wśród mieszkańców gminy działalności informacyjno-konsultacyjnej dotyczącej rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy.

Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego skierowana jest głównie do osób, które są mieszkańcami gminy Golub-Dobrzyń. W szczególności dotyczy ona osób będących w kryzysie z powodu przeżywania poważnych trudności z powodu przemocy domowej .

3.1.2. Skala przemocy na podstawie wyników badań ankietowych.

Rozpoznanie skali zjawiska, wyłącznie na podstawie danych statystycznych Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji czy innych instytucji zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej nie daje pełnego zobrazowania skali zjawiska.

Często przemoc nie wychodzi poza próg domu. Osoby będące ofiarami przemocy nie szukają pomocy wśród innych też instytucji z różnych powodów. Trzeba również mieć na uwadze, że ofiarami przemocy w rodzinie są dzieci, które z reguły nie potrafią same poprosić o pomoc, a które rozwijając się w atmosferze przemocy nabywają negatywne wzorce zachowań i niejednokrotnie zostają sprawcami przemocy w rodzinie już jako rodzice.

Badania zostały przeprowadzone w październiku 2015 roku. Przeprowadzone zostało przez pracowników socjalnych GOPS, nic nie zakłócało przebiegu badań. W badaniu brało udział 20 badanych, którzy wypełnili ankietę z 18 pytaniami. Materiał uzyskany w badaniu posłużył do przeprowadzenia analizy badań.

Osoby uczestniczące w badaniu to kobiety, które są mieszkankami gminy Golub-Dobrzyń. Wiek badanych kobiet waha się od 30 do 68 lat. Najwięcej bo aż 8 kobiet jest w przedziale wiekowym 30-40 lat, 6 w przedziale 40-50 lat, 5 w przedziale 50-60 lat oraz 1 w przedziale 60-70 lat. Są to kobiety z różnym wykształceniem: podstawowe wykształcenie posiada 6 kobiet, zawodowe wykształcenie mają 4 kobiety, średnie 7, oraz są 3 kobiety mające wykształcenie wyższe.

Badania zostały przeprowadzone na terenie gminy Golub-Dobrzyń. Jest to Gmina wiejska, której siedzibą jest miasto Golub-Dobrzyń ma powierzchnię wynoszącą 197,45 km² i zamieszkuje ją 8062 mieszkańców. Gmina składa się z 21 sołectw. Jest to typowa gmina rolnicza borykająca się z wieloma problemami, z których największym jest bezrobocie.

W wyniku analizy materiału badawczego ustalono:

- 1) przyczyny przemocy;
- 2) sprawcę przemocy i ofiarę przemocy;
- 3) ocenę działań profilaktycznych podejmowanym w gminie;
- 4) ocenę oferty pomocowej.

W sumie wypełniono 20 ankiet.

Na podstawie uzyskanych wyników badań można przedstawić następujące wnioski:

- zdecydowana większość badanych kobiet jako instytucje udzielające pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie uważa Policję oraz Ośrodki Pomocy Społecznej,
- główną przeszkodą w szukaniu pomocy zdaniem badanych kobiet był strach przed reakcją sprawcy przemocy, jak również chęć zachowania wizerunku dobrze funkcjonującej rodziny oraz miłość i wiara, że sprawca się zmieni,
- w przełamaniu oporu i podjęciu działań w celu zmiany sytuacji pomogło badanym osobom pomoc uzyskana od pracownika socjalnego i wizyty dzielnicowego. Pomocne okazało się również wsparcie psychologiczne,
- w sytuacjach, gdy wobec badanych stosowana jest przemoc osoby te zazwyczaj szukają pomocy wśród rodziny, przyjaciół, sąsiadów (75%), reaguja ucieczką (15%) lub nie potrafią sobie w tej sytuacji poradzić,
- przemoc w domach osób badanych trwa najczęściej od 1 roku do 5 lat (45%), oraz powyżej 10 lat (40%),
- głównymi przyczynami stosowania przemocy, na jakie wskazują badane kobiety jest uzależnienie (60%) i wzory wyniesione z domu (45%), w mniejszym stopniu przyczyną jest bezrobocie (25%),
- większość kobiet biorących udział w badaniu nie doświadczała w dzieciństwie przemocy oraz nie była jej świadkiem (65%),
- u 60% badanych kobiety ich dzieci były świadkami przemocy,
- dzieci badanych, które były świadkami przemocy najczęściej reagowały na nią sprawiając problemy wychowawcze oraz opuszczając się w nauce, w mniejszym stopniu reagowały lękiem lub agresją.

Analiza skuteczności oferowanej pomocy przez Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w Golubiu-Dobrzyniu pozwala stwierdzić, że ponad połowa badanych osób (60%) czuje się bezpieczniej w związku z otrzymaną pomocą. Ponadto z badań wynika, że:

- u ponad połowy badanych (65%) wzrosła wiedza na temat zjawiska przemocy oraz własnych uprawnień,
- mając taką świadomość, jak obecnie na temat problemu przemocy kobiety reagowałyby wcześniej (60%),
- w domach badanych osób w ciągu ostatnich 6 miesięcy przemoc się nie nasiliła (75%),
- u ponad połowy badanych kobiet (60%) kontakt ze specjalistami zwiększył motywację do podjęcia działań w celu przerwania przemocy,
- ponad połowa badanych osób (55%) korzysta z zaoferowanych im form terapii,
- osoby badane korzystają z zaoferowanej im pomocy najczęściej w formie porad psychologicznych (90%), pomocy socjalnej (65%), oraz porad prawnych (60%),
- ponad połowa badanych kobiet (60%) przyznaje, że otrzymana pomoc spełniła ich oczekiwania.

W wyniku przeprowadzonych badań możemy stwierdzić, że Punkty Konsultacyjno-Informacyjne spełniają swoją rolę, a ich działania i oferowana pomoc w większości przypadków są skuteczne. Przyczyniają się do poprawy poczucia bezpieczeństwa wśród ofiar doświadczających przemocy w rodzinie, które zgłosiły się z prośbą o pomoc. Dzięki działalności punktów wzrasta świadomość oraz wiedza na temat przemocy i możliwościach jej ograniczenia, co może w przyszłości skutkować zmniejszeniem się stopnia występowania przemocy w rodzinie.

Rozdział 4.

Podstawy prawne opracowania programu

4.1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) w rozdziale drugim pn. „Wolności, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela” reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne przyznając obywatelowi prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

4.2. Ustawa z dnia 20 września 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), która w art. 6 ust. 2 zobowiązuje gminy do: opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

4.3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332 z późn. zm.) powstała w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

4.4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.), która określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielanie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej. Przemoc w rodzinie jest jednym z powodów przyznawania pomocy społecznej.

„Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021 w Gminie Golub-Dobrzyń” jest spójny z:

- „Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”,
- „Wojewódzki Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ”,
- „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Golub-Dobrzyń ”.

- Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Rozdział 5.

Cele programu, obszary, działania, wskaźniki, instytucje i podmioty realizujące program

5.1. Cel główny programu.

Ograniczenie, na terenie Gminy Golub-Dobrzyń rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie.

5.2. Cele szczegółowe programu:

- wdrożenie na terenie gminy Golub-Dobrzyń systemowych rozwiązań w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- rozwój infrastruktury podmiotów udzielających pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, oraz podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług,
- umożliwienie podnoszenia kompetencji osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie lub osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

5.3. Obszar: Profilaktyka przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5.3.1. Cel główny.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc.

5.3.2. Cele szczegółowe:

- zwiększenie intensywności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Golub-Dobrzyń,
- podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Golub-Dobrzyń w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie,
- podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Golub-Dobrzyń w zakresie instytucji udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności oraz poprawa skuteczności ochrony i pomocy na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- wdrożenie systemowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Golub-Dobrzyń.

5.3.3 Działania:

- diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy, w tym ustalenie liczby rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie,
- cykliczne prowadzenie lokalnej kampanii społecznej (np. plakaty, spotkania z sołtysami, ulotki, broszury, artykuły w gazecie lokalnej itp.),
- prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działalność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego,
- monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Golub-Dobrzyń,
- podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej dotyczącej przyczyn i skutków przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań mających na celu uwrażliwienie mieszkańców gminy na problem przemocy w rodzinie,
- stworzenie systemu działań profilaktycznych i stałe jego doskonalenie,
- prowadzenie poradnictwa oraz działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczo – wychowawczych kompetencji rodziców, w szczególności w rodzinach zagrożonych przemocą,

- realizacja projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób doświadczających tej przemocy,
- wspieranie inicjatyw oddolnych podmiotów realizujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- współpraca z placówkami służby zdrowia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5.3.4 Wskaźniki:

- liczba konferencji, spotkań organizowanych dla mieszkańców gminy, instytucji i organizacji wspomagających rodzinę, pracujących z dzieckiem i rodziną, udzielających pomocy w sytuacji kryzysowej,
- liczba materiałów informacyjnych mówiących o przyczynach i skutkach przemocy w rodzinie oraz instytucjach udzielających pomocy rodzinie przeżywającej kryzys,
- liczba informacji prasowych przekazanych do gazety lokalnej,
- liczba osób, które skorzystały z usług w zakresie poradnictwa,
- liczba osób, które stwierdzą, że w wyniku uczestnictwa w poszczególnych działaniach poprawiła się ich wiedza na temat zjawiska przemocy w rodzinie,
- liczba osób zajmujących się działalnością w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które uczestniczyły w szkoleniach, kursach, konferencjach itp.,
- liczba osób zajmujących się działalnością z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które podniosły swoje kwalifikacje i kompetencje zawodowe,
- liczba zrealizowanych projektów obejmujących działania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba instytucji prowadzących zajęcia wychowawczo- profilaktyczne z dziećmi i młodzieżą,
- liczba uczestników zajęć wychowawczo- profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.

5.3.5. Instytucje/podmioty realizujące działania:

- 1) Urząd Gminy Golub-Dobrzyń, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu;
- 2) szkoły i placówki oświatowe, przedszkola;
- 3) placówki służby zdrowia;
- 4) organizacje pozarządowe, w szczególności działające na rzecz dziecka i rodziny;
- 5) Komenda Powiatowa Policji w Golubiu-Dobrzyniu;
- 6) Prokuratura Rejonowa w Golubiu-Dobrzyniu;
- 7) Sąd i kuratorskie służby sądowe,
- 8) inne instytucje.

5.4. Obszar: Działania na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

5.4.1. Cel główny.

Zwiększenie dostępności i podniesienie skuteczności działań ochronnych na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

5.4.2.Cele szczegółowe:

- 1) zwiększenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat podmiotów świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz form udzielanej pomocy,
- 2) zapewnienie pomocy i wsparcia oraz bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

5.4.3. Działania:

- 1) koordynowanie i doskonalenie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- 2) zwiększenie dostępności do informacji w zakresie możliwości i form pomocy psychologicznej, medycznej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej;
- 3) zapewnienie osobom doświadczającym przemocy miejsc całodobowych w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Tucholi;
- 4) propagowanie dostępności telefonów zaufania oraz telefonów interwencyjnych i informacyjnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- 5) świadczenie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego dla osób doświadczających i zagrożonych przemocą w rodzinie – Punkt Konsultacyjny dla Osób Doznających Przemocy;
- 6) prowadzenie działań terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- 7) uruchomienie Grupy Wsparcia dla osób doznających przemocy,
- 8) funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego.

5.4.4. Wskaźniki:

- 1) liczba osób korzystających z proponowanych przez Gminę Golub-Dobrzyń form pomocy;
- 2) liczba osób korzystających z pomocy w całodobowych placówkach pomocowych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- 3) liczba placówek udzielająca wsparcia i pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie;
- 4) liczba udzielonych porad, konsultacji i innych form udzielonej pomocy;
- 5) liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego;
- 6) liczba spotkań grup roboczych;
- 7) liczba organizacji pozarządowych, które w danym roku realizowały zadania na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- 8) liczba ulotek, plakatów, informacji medialnych informujących o podmiotach świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie,
- 9) liczba osób, które stwierdziły, że w wyniku uzyskanej pomocy poprawie uległa ich sytuacja życiowa.

5.4.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania:

- 1) Urząd Gminy Golub-Dobrzyń, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny;
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu;
- 3) Komenda Powiatowa Policji w Golubiu-Dobrzyniu;
- 4) Prokuratura Rejonowa w Golubiu-Dobrzyniu,
- 5) placówki służby zdrowia,

5.5. Obszar: Podniesienie kompetencji służb realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5.5.1. Cel główny.

Poprawa skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz jakości i dostępności świadczonych usług w tym zakresie poprzez podniesienie kwalifikacji i kompetencji kadr.

5.5.2. Cele szczegółowe.

Zapewnienie możliwości udziału w różnych formach doskonalenia zawodowego (wewnętrznego i zewnętrznego), których celem jest podnoszenie kwalifikacji oraz doskonalenie umiejętności osób

pracujących bezpośrednio z osobami stosującymi przemoc, jak i osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie.

Zapewnienie możliwości podnoszenia kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie rozpoznawania wczesnych symptomów występowania zjawiska przemocy w rodzinie.

Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i osobami stosującymi przemoc.

Poprawa sprawności i jakości świadczonych usług w zakresie przemocy w rodzinie przez instytucje do tego zobowiązane i uprawnione.

5.5.3. Działania.

Zapewnienie możliwości udziału w organizowanych szkoleniach dla osób pracujących z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w rodzinie, nauczycieli, wychowawców, opiekunów pedagogów, psychologów, pracowników instytucji pomocy społecznej oraz służby zdrowia, organizacji pozarządowych, przedstawicieli innych instytucji.

Planowanie i delegowanie osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w rodzinie do udziału w zewnętrznych formach kształcenia i doskonalenia zawodowego, w tym nadających kwalifikacje (w miarę zgłaszanych potrzeb) .

Zapewnienie poradnictwa i wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie w formie grupy wsparcia lub superwizji.

5.5.4. Wskaźniki.

Liczba zrealizowanych szkoleń dla osób pracujących z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w rodzinie, nauczycieli, wychowawców, opiekunów pedagogów, psychologów, pracowników instytucji pomocy społecznej oraz służby zdrowia, organizacji pozarządowych, przedstawicieli innych instytucji, stowarzyszeń i związków wyznaniowych.

Liczba osób uczestniczących w w/w szkoleniach.

Liczba osób podnoszących kwalifikacje (podniesienie poziomu wykształcenia, zdobycie dodatkowych kwalifikacji, uprawnień) w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub prowadzenia terapii ze wszystkimi stronami konfliktu,

5.5.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania:

- 1) Urząd Gminy Golub-Dobrzyń;
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu;
- 3) Zespół Interdyscyplinarny;
- 4) Sąd, prokuratura, policja;
- 5) szkoły i placówki oświatowe,
- 6) organizacje pozarządowe działające na rzecz dziecka i rodziny.

Rozdział 6.

Zasady finansowania programu

Zakłada się, że niniejszy program będzie finansowany w różnych formach, z wykorzystaniem wielu źródeł finansowania, dlatego zakres realizacji działań programowych w poszczególnych latach uzależnia się od wielkości środków finansowych Gminy Golub-Dobrzyń, GKRPA oraz innych źródeł.

Rozdział 7.

Sposób realizacji programu. Monitorowanie i ewaluacja

7.1. Sposób realizacji programu.

Zakłada się, że „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2021” będzie miał charakter interdyscyplinarny i realizowany będzie przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i ograniczania przemocy w rodzinie.

Ze względu na interdyscyplinarny charakter programu cele realizowane będą w formie pracy ciągłej przez okres pięciu lat.

Działania skierowane do społeczności, instytucji, organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych z obszaru przeciwdziałania będą miały charakter:

- 1) profilaktyczny – promowanie, propagowanie zachowań alternatywnych wobec przemocy, nowatorskich i systemowych rozwiązań;
- 2) edukacyjny – upowszechnianie wiedzy na temat przemocy i jej negatywnych skutków, kształtowanie właściwych postaw, w tym braku akceptacji dla przemocy;
- 3) pomocowy – specjalistyczne poradnictwo, działania profilaktyczno – terapeutyczne, korekcyjno – edukacyjne, informowanie o miejscach i możliwościach udzielenia pomocy,
- 4) wspierający – wsparcie merytoryczne i praktyczne służb pomocowych, wzmacnianie i aktywizowanie instytucji i organizacji, współpraca i wymiana doświadczeń oraz informacji.

7.2 Monitorowanie i ewaluacja.

7.2.1. Monitorowanie.

Program będzie monitorowany co pół roku w celu sprawdzenia czy:

- 1) działania ujęte w programie są realizowane,
- 2) zadania określone w harmonogramie są realizowane w ustalonych terminach.

Porównanie informacji, danych na temat postępów realizacji programu z harmonogramem pozwoli na rejestrację bezpośrednich rezultatów prowadzonych działań oraz na zweryfikowanie tempa i kierunku realizacji założonych celów programowych.

7.2.2. Ewaluacja.

Dla zbadania efektów programu, w trakcie jego realizacji (raz w roku) oraz po jego zakończeniu przeprowadzona zostanie ewaluacja pod kątem następujących kryteriów:

- 1) adekwatności – stopień dostosowania programu do potrzeb osób, które zostały nim objęte;
- 2) użyteczności – stopień przydatności programu dla odbiorców;
- 3) skuteczności – stopień osiągnięcia zaplanowanych celów;
- 4) efektywności – sprawność działań podejmowanych w toku realizacji programu;
- 5) oddziaływania – stopień, w jakim korzyści odniesione przez uczestników programu miały szerszy wpływ na ich otoczenie,
- 6) trwałości – stopień, w jakim korzyści odniesione przez uczestników programu miały szerszy wpływ na ich otoczenie.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ustali pytania, metody i narzędzia badawcze, a także sposób realizacji ewaluacji, w tym system gromadzenia danych, informacji itp.

Szersze spojrzenie na program, oraz sposób jego wdrażania dokonane w drodze identyfikacji i oceny celów oraz sposobów realizacji dostarczy wniosków, co do skuteczności programu oraz ewentualnych potrzeb związanych z wzmocnieniem oddziaływania programu, usprawnienia procesów zarządzania czy modyfikacji kierunków działań.

Program został opracowany przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.